

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

SSN Adam Roch

w sprawie **G. W., J. W., K. L. i M. K.**

oskarżonych z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 29 maja 2025 r.

skarg obrońców

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 25 kwietnia 2024 r., sygn. akt II Ka 55/24

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Suwałkach

z dnia 1 grudnia 2023 r., sygn. akt II K 1093/22

uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do oskarżonych G. W., J. W., K. L. i M. K., a na podstawie art. 539f k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. również w odniesieniu do oskarżonych H. G. oraz A. W. i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Adam Roch

Zbigniew Kapiński

Marek Siwek

UZASADNIENIE

G. W. zostały postawione zarzuty popełnienia czynów:

- z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt I)
- z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. (pkt II)
- z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt III)
- z art. 271a § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt IV)
- z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. (pkt V)
- z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt VI)
- z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt VII)
- z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. (pkt VIII)
- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt IX)
- z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. (pkt X)
- art. art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt XI)
- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. (pkt XII)
- z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt XIII)
- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s. (pkt XIV);

M. K. zostały postawione zarzuty popełnienia czynów:

- z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt I)
- z art. 271a § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt II)

- z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. (pkt III);

J. W. zostały postawione zarzuty popełnienia czynów:

- z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt I)

- z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. (pkt II);

4. K. L. zostały postawione zarzuty popełnienia czynów:

- z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt I)

- z art. 271a § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt II)

- z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. (pkt III), zaś H. G. – zarzuty popełnienia czynów:

- z art. z art. 273 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt I)

z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. (pkt II), a A. W. – czynów:

- z art. 273 k.k. (pkt I)

- z art. art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. w zw. z art. 8 § 1 k.k.s. (pkt II).

Sąd Rejonowy w Suwałkach wyrokiem z 1 grudnia 2023 r., sygn. akt II K 1093/22, uniewinnił wszystkich wymienionych wyżej oskarżonych od zarzucanych im czynów, kosztami procesu obciążając Skarb Państwa (pkt. I i II).

Apelację od tego wyroku, wobec wszystkich sześciu oskarżonych, wywiódł prokurator, który zaskarżając orzeczenie Sądu I instancji na niekorzyść wymienionych, podniósł zarzuty:

1. obraży przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 7 k.p.k. art. 174 k.p.k., art. 393 § 3 k.p.k., art. 405 § 2 k.p.k. i

art. 410 k.p.k., poprzez nieuznanie za dowód w sprawie, niedokonanie swobodnej jego oceny i niewzięcie pod uwagę pisma J. W. z dnia 10 kwietnia 2019 r. pod tytułem „Zeznania dotyczące zarzutów K. B.” złożonego jako załącznik do protokołu przesłuchania podejrzaney J. W. z dnia 18 kwietnia 2019 r. w sprawie PO [...] (następnie II K 41/20),

2. obrazy przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k. mającej wpływ na treść orzeczenia, a polegającej na dokonaniu dowolnej, a nie swobodnej, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a w szczególności: wyjaśnień i zeznań J. W., pisma J. W. z dnia 10 kwietnia 2019 r. pod tytułem „Zeznania dotyczące zarzutów K. B.”, treści sms-ów i emaili wysyłanych przez G. W. do J. W., treści sms-ów wysyłanych przez J. W. do księgowej A. B., analizy przepływów finansowych na rachunkach bankowych oskarżonych, umowo współpracy z J. W. i H. G., protokołów kontroli skarbowych, zeznań świadków M. C., N. W. i A. C., co skutkowało uniewinnieniem wszystkich oskarżonych od zarzucanych im w akcie oskarżenia czynów, w sytuacji gdy właściwa ocena tego materiału dowodowego winna prowadzić do ich skazania,

3. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, iż oskarżeni G. W., M. K., J. W., K. L., a także H. G. oraz A. W. nie popełnili zarzucanych im czynów, podczas gdy zebrane dowody, ich prawidłowa analiza i ocena dokonana z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego prowadzi do odmiennego wniosku.

Prokurator wniósł o uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Suwałkach.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z 25 kwietnia 2024 r., sygn. akt II Ka 55/24, zaskarżony wyrok uchylił i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania.

Skargi od uchylającego wyroku Sądu odwoławczego, w trybie art. 539a k.p.k., wnieśli obrońcy oskarżonych G. W., M. K., J. W. oraz K. L.

Skargi nie zostały natomiast wniesione wobec oskarżonych H. G. i A. W.

Obrońca G. W. w złożonej skardze, wskazał na naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że w sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia na nowo w całości przewodu sądowego, co skutkowało uchyleniem wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Obrońca J. W. oraz K. L. w złożonych w imieniu tych oskarżonych tożsamy skargach, zarzucił obrazę art. 437 § 2 k.p.k. polegającą na uchyleniu zaskarżonego apelacją wyroku i przekazaniu sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w celu ponownego przesłuchania świadków i analizy dokumentów podczas, gdy przepis ten upoważnia do takiej decyzji tylko wówczas, jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Skarżący powołując się na ten zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonej M. K. w skardze zarzucił:

1. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 437 § 2 *in fine* k.p.k., mające wpływ na treść orzeczenia, polegające na uchyleniu przez Sąd Okręgowy w Suwałkach zaskarżonego apelacją Prokuratury Okręgowej w Suwałkach, wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 1 grudnia 2023 r. sygn. akt II K 1093/22 w całości i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, wskazując na przychylenie się do zarzutów urzędu prokuratorskiego co do obrazu przepisów postępowania, a mianowicie art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt. 2 i 3 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. i uznając, iż Sąd Rejonowy winien na nowo przeprowadzić całość przewodu, podczas gdy:

1. nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, a wskazane przez Sąd Okręgowy w Suwałkach dowody w postaci uzupełnienia przesłuchania de facto dwóch świadków (J. W. i K. B.) wespół z ewentualnym odczytaniem pisma J. W. z postępowania gdzie była podejrzaną, następnie oskarżoną i w konsekwencji skazaną i skonfrontowaniem jego treści z uzupełniającymi zeznaniami świadków Sąd Okręgowy był zobowiązany przeprowadzić samodzielnie;
2. wskazana przez Sąd Okręgowy w Suwałkach konieczność kompleksowej i dokładnej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się w kręgu podstaw wyroku kasatoryjnego;
3. Sąd Okręgowy w Suwałkach wskazał, że w zakresie zarzutu z pkt. 2 i 3 apelacji urzędu prokuratorskiego, nie podziela wyłącznie częściowo argumentacji Sądu I instancji w zakresie oceny dowodów, zaś sam nie dokonuje jej nawet w minimalnym stopniu, ani tym bardziej nie wskazuje w jakiej części podziela ocenę dowodów poczynioną przez Sąd I instancji co nie uzasadnia uchylecia wyroku do ponownego rozpoznania z uwagi na konieczność przeprowadzenia na nowo postępowania w całości, a podstawa prawna uchylecia wyroku do ponownego rozpoznania staje się iluzoryczna i powołana wyłącznie po to by uczynić zadość wymogom formalnym wyroku kasatoryjnego;
4. nie jest konieczne przeprowadzanie na nowo przewodu w całości, w tym przesłuchanie ponowne M. C., N. W. i A. C. na fakty związane z przewożeniem pieniędzy w kopertach oskarżony bowiem w tym zakresie świadkowie byli szczegółowo przesłuchani w toku postępowania przed Sądem I instancji, a ich zeznania ocenione zostały bez naruszenia przepisów postępowania;
5. świadek – księgowa A. B. została przesłuchana w toku postępowania przez Sąd I instancji wbrew twierdzeniom Sądu odwoławczego.

Wskazując na powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Prokurator Okręgowy w Suwałkach w pisemnych odpowiedziach na skargi, wniósł o ich nieuwzględnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi są zasadne.

Zgodnie z treścią art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu I instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Zawarty w tym przepisie zwrot „wyłącznie” oznacza, że określony w nim katalog podstaw wniesienia skargi ma charakter zamknięty i ogranicza się do dwóch uchybień: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych z art. 439 k.p.k. oraz naruszenia art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. Zgodnie z tym ostatnim natomiast przepisem uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania limitowane jest wystąpieniem wypadków z art. 439 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub koniecznością przeprowadzenia przewodu na nowo w całości.

Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi natomiast wówczas, gdy doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego w takim stopniu, że niezbędne jest ponowienie wszystkich czynności dowodowych w sprawie. Z podstawą uchylenia wyroku, o której mowa w art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., muszą być bowiem związane takie konkretne i istotne wady postępowania, których nie może sanować samo jedynie częściowe uzupełnienie postępowania dowodowego przez instancję odwoławczą. Wady te niewątpliwie muszą odnosić się do braków treściowych wszystkich przeprowadzonych dotąd dowodów, gdyż jedynie wówczas zajdzie potrzeba ich

uzupełnienia, a więc przeprowadzenia tych dowodów na nowo (zob. np. wyrok SN z 22 października 2024 r., I KS 33/24). Oczywiście możliwa jest również taka sytuacja, kiedy o potrzebie przeprowadzenia na nowo przewodu w całości będzie świadczył brak rzetelności procesu w postaci pozbawienia strony prawa do działania w nim (zob. np. uchwałę SN z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19), względnie ograniczenia go w istotny sposób, przy czym okoliczność ta, jako niewskazana przez Sąd odwoławczy, pozostaje poza rozważaniami w niniejszej sprawie. Z powyższego wynika, że uchylenie wyroku w ramach kontroli instancyjnej na podstawie art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k. powinno następować zupełnie wyjątkowo i tylko wówczas, gdy konieczne jest ponowienie wszystkich czynności dowodowych, bez czego nie jest możliwe wydanie prawidłowego i trafnego rozstrzygnięcia w sprawie

Z uzasadnienia zaskarżonego skargą wyroku wynika, że Sąd Okręgowy w Suwałkach stwierdził, że w niniejszej sprawie zaistniała jedna z wymienionych w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. podstaw uchylenia wyroku, gdyż – jego zdaniem – zaszła potrzeba przeprowadzenia w tej sprawie na nowo przewodu sądowego w całości. U podstaw takiego stanowiska legło natomiast przekonanie o wadliwości dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny materiału dowodowego, która nie spełniała standardów art. 7 k.p.k., a nadto, co podkreślono – materiał dowodowy wymaga jeszcze uzupełnienia.

Sąd odwoławczy wyraził brak akceptacji dla czynności Sądu I instancji, który pomimo przeprowadzenia dowodu z akt sprawy o sygn. II K 41/20, miał zignorować, nie nadając tym samym odpowiedniego znaczenia dowodowego znajdującemu się w nich, sporządzonemu w placówce penitencjarnej przez J. W. pismu, zatytułowanemu „Zeznanie dotyczące zarzutów K. B.”. Jak podkreślono, powyższe pismo powinno zostać potraktowane jako dokument prywatny sporządzony poza postępowaniem karnym, który nie narusza normy art. 174 k.p.k., co więcej winien być ujawniony, zgodnie z treścią art. 393 § 3 k.p.k. Dowód w takiej postaci miałby bowiem relewantne znaczenie dla sprawy, gdyż - jak wskazywano - zachodziły zasadnicze różnice pomiędzy wyjaśnieniami J. W. złożonymi w sprawie o sygn. akt II K 41/20, a jej zeznaniami z niniejszej sprawy (sygn. akt II K 1093/22). Relacje wskazanej świadek powinny być zatem ponownie gruntownie zrewidowane, czemu ma służyć jej

uzupełniające przesłuchanie zmierzające do wyjaśnienia powstałych sprzeczności. Kolejno będzie dopiero możliwa ich wszechstronna ocena spełniająca kryteria art. 7 k.p.k.

Kolejnym argumentem mającym uzasadniać kasatoryjne rozstrzygnięcie Sądu II instancji, miało być niepodzielenie stanowiska Sądu Rejonowego, co do tego, jakoby samodzielność jurysdykcyjna wynikająca z art. 8 k.p.k., na którą powołano się w orzeczeniu, miała niejako stać na przeszkodzie uwzględnieniu materiałów z akt sprawy o sygn. II K 41/20. W tej sprawie natomiast Sąd Okręgowy w Suwałkach prawomocnym wyrokiem z 2 kwietnia 2021 r., uznał J. W. i K. B. za winnych popełnienia czynów, m. in. polegających na wystawianiu oskarżonym w przedmiotowej sprawie nierzetelnych faktur, co powinno mieć znaczenie, gdyż zachodzi łączność podmiotowa i przedmiotowa pomiędzy obiema sprawami. Sąd I instancji, równie nietrafnie miał powołać się na wspomnianą regułę i zbagatelizować decyzje organów administracyjnych i podatkowych.

Wedle dalszej argumentacji tego Sądu, należałoby także w tej sprawie, ponownie przesłuchać świadków M. C., N. W. i A. C. Sąd dostrzegł wprawdzie, że wskazani świadkowie konsekwentnie twierdzili, że nie wiedzieli jaka jest zawartość dostarczanych kopert, lecz ponowne ich zeznania skonfrontowane z zeznaniami J. W. złożonymi w sprawie o sygn. akt II K 41/20, także jej zapiskami, miałyby te wszystkie kwestie wyjaśniać i rozwiązać, udzielając odpowiedzi na kluczowe pytanie, jaka była zawartość wspawanych kopert, jak często i komu wskazani świadkowie je wozili, a nadto jakie dostali zlecenie od J. W. Wyjaśnienie tychże kwestii, zdaniem Sądu odwoławczego, leży w gestii Sądu Rejonowego, od którego należy także wymagać analizy sms-ów, które znajdują się na stacjonarnym nośniku, sms-ów wysyłanych pomiędzy J. W. a G. W., jak również protokołu oględzin zawartości poczty elektronicznej należącej do J. W., oraz kryminalnego zbadania przepływu środków finansowych, także umów o współpracę.

Jak podsumował Sąd II instancji, koniecznym jest zatem przeprowadzenie wskazanych czynności dowodowych, w tym przesłuchanie wszystkich świadków występujących w sprawie i dokonanie analizy dopuszczalnego wykorzystania

protokołów kontroli podatkowej oraz decyzji administracyjnych. Zachodzi nadto konieczność przesłuchania księgowej (części uzasadnienia 3 i 3.2.).

To wszystko, według Sądu Okręgowego, miało uprawniać wniosek, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia przepisów procesowych dotyczących prawidłowego przebiegu postępowania rozpoznawczego, co z kolei wskazuje na potrzebę jego ponownego przeprowadzenia przed Sądem I instancji.

Jak trafnie zauważyli jednak wszyscy skarżący, z taką konstatacją Sądu Okręgowego w Suwałkach nie sposób się zgodzić.

Konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego, jak i potrzeba dokonania ponownej, spełniającej wymogi art. 7 k.p.k. oceny poszczególnych dowodów już zgromadzonych, bez względu na ich rangę i znaczenie dla wyniku postępowania, nie implikuje konieczności wydania wyroku o charakterze uchylającym. Badanie spójności poszczególnych źródeł dowodowych, ustalanie ich wartości oraz przydatności, to czynności, które wespół z odpowiednią wykładnią reguł rządzących postępowaniem, mieszczą się zakresie uprawnień i kompetencji sądu odwoławczego. Co istotne, dla dokonania tej weryfikacji i ustaleń nie jest potrzebne przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Jeżeli Sąd odwoławczy dostrzega potrzebę uzupełnienia materiału dowodowego w określonym zakresie, czynności takie jest zobowiązany podjąć we własnym zakresie, a następnie rozważyć, uwzględniając wyniki tych czynności, czy wydanie uniewinniającego orzeczenia przez Sąd I instancji było zasadne, czy też istniały obiektywne podstawy, by twierdzić, że takie orzeczenie było błędne. Aktualnie obowiązujące regulacje postępowania odwoławczego, w tym wynikające z art. 452 k.p.k., wskazują na znaczne uprawnienia i obowiązki dowodowe sądu II instancji w tej fazie postępowania. Jedną przeszkodą w zakresie ich realizacji jest rzeczywista konieczność przeprowadzenia całego przewodu sądowego, a więc przeprowadzenia wszystkich dowodów na nowo.

Taka sytuacja w niniejszej sprawie jednak nie występuje, gdyż liczne – co dostrzega przecież sam Sąd Okręgowy – dowody zostały przeprowadzone. Rzetelność i prawidłowość ich przeprowadzenia z punktu widzenia praw stron nie

budziła przy tym zastrzeżeń Sądu odwoławczego, a jak wynika z przytoczonej w uzasadnieniu argumentacji, dowody te miały i nadal mają doniosłe znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy. Z wywodów Sądu II instancji wynika, że chodzić może co najwyżej o nadanie przeprowadzonym dowodom zupełnie innej wartości, ewentualną o ich wzajemną konfrontację, a następnie zgodną z art. 7 k.p.k. ocenę. Taki stan rzeczy nie uzasadnia natomiast przesłanki uchylenia wyroku polegającej na konieczności przeprowadzenia przewodu w całości, o jakiej mowa w art. 437 § 2 k.p.k.

Przypomnieć należy, że wyszczególnione w argumentacji zaskarżonego orzeczenia dowody, w tym dokumenty prywatne, kopie korespondencji, maili i inne, zostały przez Sąd Rejonowy ocenione jak w pełni rzetelne, jednakże pozostające bez jakiegokolwiek wartości dla sprawy niniejszej. Podobna ocena dotyczyła decyzji organów podatkowych i administracyjnych, gdyż jak Sąd ten wskazywał, z uwagi na zakres niniejszego postępowania, w ramach którego nie było warunków do badania wysokości zobowiązania podatkowego obciążającego oskarżonych, nie mogły one odegrać decydującego znaczenia. Nadto, podatek od prowizji został uiszczony, kredyty zaś zostały udzielone, a jedyne czego nie udało się w tej sprawie wykazać, to faktu popełnienia przestępstwa przez oskarżonych.

Zeznania świadków A. C., M. C., N. W., M. L., wedle tego Sądu, nie potwierdzały zarzutów oskarżenia, gdyż świadkowie nie znali zawartości i nie wiedzieli co znajdowało się w przewożonych przez nich kopertach. Wskazano natomiast, że jeśli by nawet założyć, iż ci świadkowie znaliby zawartość kopert, to i tak nie można by przecież ustalić, ile dokładnie było faktur, i których z nich pieniądze ewentualnie dotyczyły. Nie wiadomo zatem czemu miałyby służyć ponowne przesłuchanie tych świadków. Sąd Rejonowy przeprowadził jednocześnie dowód z zeznań księgowej, lecz jak uzasadniał, relacje A. B., która dysponowała szczątkową i nic nie wnoszącą do sprawy wiedzą o okoliczności procedury, nie mogły stanowić żadnej istotnej podstawy ustaleń faktycznych tej sprawy. Co do pisma J. W. złożonego jako jej „zeznania”, to w sytuacji, kiedy Sąd odwoławczy uznawał, że jego ujawnienie nie narusza art. 176 k.p.k. i jest to dokument prywatny sporządzony poza

postępowaniem, nic nie stało na przeszkodzie, żeby dowód z tego dokumentu przeprowadził we własnym zakresie, a następnie poddał go ocenie.

Z powyższego wynika, że argumenty i wytyczne zawarte w zaskarżonym wyroku koncentrują się w przeważającej części wokół dowodów już zgromadzonych, co do których swoją – notabene zupełnie niejasną – wizję oceny prezentuje Sąd Okręgowy. Sąd Rejonowy zgromadził natomiast materiał dowody i przedstawił swoje stanowisko w odniesieniu do wartości jego poszczególnych źródeł, co tym bardziej uprawnia twierdzenie, że nie ma potrzeby ponownego przeprowadzania nie tylko tych konkretnych wyliczonych dowodów, a tym bardziej wszystkich dowodów, a więc do przeprowadzenia całego przewodu na nowo.

Potrzeba uzupełniającego przesłuchania kilku osób, do czego w istocie sprowadzają się zalecenia Sądu Okręgowego w Suwałkach (nie wchodząc rzecz oczywista w ocenę zasadności takich wytycznych, gdyż pozostają one w wyłącznej gestii sądu odwoławczego), nie wyczerpuje przesłanki uchylenia orzeczenia z art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., polegającej na potrzebie przeprowadzenia przewodu w całości.

Dostrzegając braki w materiale dowodowym, Sąd II instancji winien podjąć kroki w kierunku ich uzupełnienia o określone, merytoryczne treści, a następnie tak uzupełniony materiał poddać samodzielnej ocenie, celem rozważenia trafności zaskarżonego wyroku również w pryzmacie tych dowodów, które zostały przeprowadzone w postępowaniu odwoławczym. Rozpoznając niniejszą sprawę w granicach zaskarżenia Sąd Okręgowy dysponuje zatem wystarczającymi uprawnieniami pozwalającymi również na własną inicjatywę dowodową, jak i zachowuje prawo do samodzielnej oceny zgromadzonych źródeł dowodowych (zob. wyrok SN z 27 listopada 2024 r., I KS 25/24). Sąd ten może zarazem kształtować swe przekonanie co do tego, czy w świetle zabranego materiału dowodowego, oskarżeni dopuścili się zarzucanych im czynów, czy też, jak stwierdził Sąd Rejonowy, do takiej konstatacji nie ma podstaw. Wyrażenie odmiennego poglądu od stanowiska Sądu I instancji, wiąże się rzecz jasna w realiach sprawy z inną podstawą uchylenia wyroku i przekazana sprawy do ponownego rozpoznania (art. 437 § 2 k.p.k.), którą jest reguła *ne peius* z art. 454 k.p.k. Do niej jednak nie odwoływał się w swym

orzeczeniu Sąd II instancji. Należy wszakże podkreślić, że wskazana przesłanka uchylenia wyroku wchodzi w grę dopiero wówczas, gdy stanowisko sądu odwoławczego jest wynikiem analizy materiału dowodowego, którego kompletność nie budzi zastrzeżeń, a więc m.in. także materiału, który zobowiązany był pozyskać także sąd II instancji (zob. uchwałę SN z 20 września 2028 r., I KZP 10/18).

Słusznie zatem podnieśli skarżący, że w przedmiotowej sprawie doszło do rażącej obrazu art. 437 § 2 k.p.k., co miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Zaistniała sytuacja obligowała zarazem Sąd Najwyższy do uchylenia zaskarżonego wyroku zarówno w odniesieniu do oskarżonych, których skargi wnieśli obrońcy, jak i – przy zastosowaniu art. 539f k.p.k., odsyłającego do art. 536 k.p.k. i art. 435 k.p.k. – w odniesieniu do oskarżonych H. G. oraz A. W., w imieniu których skargi nie zostały wniesione.

Zgodnie bowiem z treścią art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym – tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455 k.p.k. Natomiast według brzmienia art. 435 k.p.k. Sąd odwoławczy – Sąd Najwyższy uchyla lub zmienia orzeczenie na korzyść współoskarżonych, choćby nie wnieśli środka odwoławczego, jeśli je uchylił lub zmienił na rzecz współoskarżonego (współoskarżonych), którego środek dotyczył, gdy te same względy przemawiają za uchyleniem lub zmianą na rzecz tamtych.

Okoliczność przewidziana w art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. zachodzi w niniejszej sprawie, skoro w I instancji wydano wyrok uniewinniający wobec wszystkich oskarżonych, czyli także wobec H. G. oraz A. W., zaś uchylono go na skutek apelacji wniesionej na niekorzyść.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Adam Roch

Zbigniew Kapiński

Marek Siwek

[PŁ]

[r.g.]